

ద్వితీయాష్టక ప్రారम्భః

॥ హరిః ఓమ్ ॥ అర్చితా వై సత్త్రిమాసత । తెహం పృథ్విభూ-
 ఘాధుగానీత్ । సర్వేషామేగాదవత్ । తెబ్రువత్ । కస్తే ను స-
 ర్వామాస్మహే । యేనా ఓషధీర్న జనయాను ఇతి । తే ద్విహ వృష్టిమ-
 పృశ్యత । యావత్సప్తాకా అవాపద్యత । తావత్తీర్థమథయో-
 జాయత । తాజాతాః పితరో విషేణాలిమృక్ ॥ ౧ ॥ తాసాం
 భావ రుప్యన్త్యైత్ । తెబ్రువత్ । క ఇదమితథమక్షరితి । వయం భా-
 గధేయమిచ్చమానా ఇతి పితరోబ్రువత్ । కిం భాగధేయమితి ।
 అగ్నిహోత్ర ఏవ నోప్యస్త్విత్యబ్రువత్ । తేధ్య ఏతద్భాగధేయం
 ప్రాయచ్చత్ । యథుత్వా నిమాస్త్విత్ । తతో వైత ఓషధీరస్వద-
 యత్ । య ఏవవేద ॥ ౨ ॥ స్వదన్తైస్తా ఓషధయః । తె వత్స-
 ఘావావాస్యజత్ । ఇదన్నో హవ్యం ప్రదాప్తయేతి । సోబ్రువద్వ-
 రం వృశే । దశేమా రాత్రీర్జాతన్న దోహత్ । ఆస్తజ్జవం మాత్రా
 సహ చరాశీతి । తస్మాద్వశ్యశ్చాతన్త రాత్రీర్నదుమాన్తి । ఆస్తజ్జవం
 మాత్రా సహ చరతి । వారేవృత్తగ్ం వ్యాప్య । తస్మాద్వశ్యగ్ం
 పగంస్పృష్టధయగ్ం దుద్రో ఘాతుకః । అత్తి హిస్థాన్థయతి ॥ ౩ ॥

అత్తిభ్యున్త్యద్ధ ఘాతుక ఏకభృ ॥ ౧ ॥

ప్రజాపతిర్హిమస్మయత । తం ప్రజా అవ్యయ్యత । త
 మథాగ ఉచాస్త । సోఽస్య ప్రజాభిరపాత్రామత్ । తమవరుధుభూ
 నోఽన్వేత్ । తమవరుధన్నాశ్నోత్ । స తపోరవ్యత । సోఽ
 స్మిదుపారమతాతాపీ నైస్య ప్రజాపతిః । స త్రరాటాడుడమృత్ । ౪ ।
 తద్వైతమథవత్ । తస్మాద్యస్య డ్భూతః శీఘ్ర ఉస్మృచ్ఛా । తాన్య
 ప్తల్లస్థ ప్రజావత్యత్యాహుః । యద్రాటాడుడమృత్ । తస్మా
 ద్రాటా శీఘ్రాన పన్తి । తద్దగ్నా ప్రాగృహ్లాత్ । తద్వ్యరిభుత్ ।
 జహవానీ ౩ మా వ్రజామా ౩ మితి । తద్వరిభిక్త్యామై జన్మ ।
 య ఏవవిద్యావిన్విభుతి । ౫ । వసీతు ఏవ చైతయతే । త
 వాగ్ధ్యవదజ్జహుధీతి । సోఽబ్రవీత్ । కస్త్యమసీతి । నై వై తై వా
 గిర్యబ్రవీత్ । సోఽజాహుధ్వాన్వహేతి । తథ్వాన్వహాకారస్య జన్మ ।
 య ఏవగ్ం స్వాహాకారస్య జన్మవేద । క్షణాతి స్వాహాకారేణ వీర్య
 మ్ । యస్యైవవిదుషస్వాన్వహాకారేణ జన్మాతి । ౬ । తోగా
 మైవాస్య హుతు భవతి । తస్యైవ ఆహుత్యై పురుషమమస్మయత । ద్వి
 తీయమజాహుత్ । సోఽశ్వమస్మయత । తృతీయమజాహుత్ । పగా
 మస్మయత । చతుర్థమజాహుత్ । సోఽవిమస్మయత । పంచమమజా
 హుత్ । సోఽజామస్మయత ॥ ౭ ॥ సోఽగ్నిరచిభేత్ । ఆహుతీభిరై
 మాఽఽప్నోతీతి । స ప్రజాపతిం పునః ప్రావిశత్ । తం ప్రజాపతిర
 బ్రవీత్ । జాయస్వేతి । సోఽబ్రవీత్ । కిం రాగ్ధయమభి జన్మ్య
 శ్చితి । తుభ్యమైవేదగ్ం హుయాతా ఇర్యబ్రవీత్ । స ఏతర్హాన్

భయముభయకాయత । యదగ్నిహోత్రమ ॥ ౮ ॥ తస్మాదగ్నిహోత్ర-
 ముచ్యతే । తన్మాయమానమాత్మీయైబ్రువీత్ । మా హామి । ఉ-
 భయోరై వావైతదితి । హోగ్నిరైబ్రువీత్ । కథన్న హోప్యదీతి ।
 స్తాయమేవ శుభ్యమిహవా । ప్రాగర్హవ్యాదిత్యైబ్రువీత్ । తస్మా-
 దగ్నియే స్తాయగ్ం హూయతే । సూర్యా య ప్రాతః ॥ ౯ ॥ అగ్నే-
 యా వై రాత్రీః । దివ్యమహా । యదనుదితై సూర్యే ప్రాతః-
 హూయత్ । ఉభయమైవాగ్నేయగ్ం స్యాత్ । ఉదితై సూర్యే ప్రాత-
 స్తహాతి । తథాగ్నియే స్తాయగ్ం హూయతే । సూర్యా య ప్రా-
 తః । రాత్రిన్వా అను ప్రహః ప్ర జాయతై । అహ్న ప్రతి తిష్ఠన్తి ।
 యథ్నాయమహాతి ॥ ౧౦ ॥ ప్రివతేన జాయతే । ఉదితై సూర్యే
 ప్రాతస్తహాతి । ప్రత్యైవ తేన తిష్ఠతి । ప్రహపతిరకామయత ప్ర జా-
 యేయేతి । స ప్రతదగ్నిహోత్రం మిథునమవశ్యత్ । తదుదితే సూర్యై-
 జహాత్ । యజమాన్యత్ । సూష్ణీమన్యత్ । తతో వై స ప్రాచా-
 యత । యస్యైవవిదుష ఉదితై సూర్యైగ్నిహోత్రమిహవాతి ।
 ॥ ౧౧ ॥ ప్రివ జాయతే । అహ్ం యథా దివా ప్ర జానన్తీతి । తా-
 ద్యగైవ తత్ । అహ్ం ఖల్వాహుః । యస్య వై త్వా పుశ్యగ్ం హే-
 వసతః । యస్తయోరన్యగ్ం రాధయత్యన్యన్న । ఉభా వావ స
 తాపృచ్ఛతీతి । అగ్నివావాదిత్యస్థాయం ప్రవిశతి । తస్మాదగ్ని-
 హూతాన్న కృద్యతే । ఉభ హి తేహి స్తం వద్యతే ॥ ౧౨ ॥
 ఉద్యస్తవావాదిత్యహగ్నిరనుసమాహావాతి । తస్మాన్మాయ వీవాగ్ని-

ర్హివా దద్యతే । యదగ్నయే ప్రామహ్యముమాత్ । ఆ సూర్యాయ
 వృశ్చ్యేత । యసూర్యాయ ప్రారణ్యముమాత్ । ఆగ్నయే వృ-
 శ్చ్యేత । జీవతాభ్యప్సమదవధాత్ । అగ్నిశ్శోణిశ్శోణిసూర్యస్సాన్వి-
 హేత్యేవ ప్రాయగ్ం పాత్యమ్ । సూర్య శ్శోణిశ్శోణిరగ్నిస్సాన్వి-
 హేతి ప్రారా । రథాభాభ్యాగ్ం ప్రాయగ్ం పూయతే ॥ ౧౩ ॥ ఉభా-
 శ్శోణి ప్రారా । న జీవతాభ్యప్సమదవధాతి । అగ్నిశ్శోణి-
 త్యాహ । అగ్నిరైవ రథాభా । ప్రజా శ్శోణిత్యాహ । ప్రజా
 వ్రవాన్తే ప్ర పవయతి । సూర్య శ్శోణిత్యాహ । ప్రజాస్తేవ పృ-
 థాతాన్తే రథా దధాతి । శ్శోణిరగ్నిస్సాన్విహేత్యాహ । ప్రజా
 వ్రవ ప్రజాతా అన్యం ప్రతిష్ఠాపయతి ॥ ౧౪ ॥ సూప్తిముత్తరామా-
 హుతిశ్శుహాతి । మిథునత్వాయ ప్రజాత్యై । యమదినై సూర్యే
 ప్రారణ్యముమాత్ । యథాఽతిథయై ప్రద్రుతాయ సూర్యాయావ-
 సథాయావార్యగ్ం వారన్తి । తాదృగైవ తత్ । క్వాహ తత్త-
 ద్భవతీత్యాహుః । యథా న వేద । యన్తే తద్ధర్మీతి । తస్మాద్య-
 దాప్తపశుహాతి । తద్దేవ సంప్రతి । అథా యథా పాఠామా-
 వ్రసం పరి వేపేత్తి । తాదృగైవ తత్ ॥ ౧౫ ॥

అమృతే విదిశ్శుతి జవాత్యైకామసృజతాగ్నిహోత్రగ్ం
 సూర్యాయ ప్రారణ్యహాతి జవాతి సం వద్యతే పూయతే స్థా-
 యతి సంప్రతి ద్య చ ॥ ౨ ॥

ద్రురో వా వ్రమః । యదగ్నిః । పత్నీ స్థాతి । యన్మత్యై-

చైతన్యవాన్య ప్రజాధుకా భవతి | పం మృత్యు వ్యాపృత్యై | నా
 హోమ్యమ్మప పాదయేత్ | యదహోమ్యమ్మప స్థానయేత్ | అ
 ధాన్యస్స ఉపనిధాయ || ౨౧ || అన్యస్థై ప్రా తాత్పర్యై | తాద్య
 క్షవ తత్ | అన్యస్థై వృత్త్యై | యదేత గావపావశ్యేన్యై త్రయై |
 తేన గావపావశ్యం ప్రీణాతి | అగ్నిరగిభేత్ | అహుత్యైగా మృ
 త్యున్యస్తై | ప పతాగం పరిధమవశ్యై | తాతాన్యైత్ | ౨
 త్వా అగ్నావాహుతయోన్యైత్ || ౨౨ || యదేతం త్రయ
 యచ్ఛత్ | తద్పరిధస్సమిత్వమ్ | పరిధమా తథాతి | తద్భైశ్చ
 యచ్ఛతి | అహుతీన్యాన్యైశ్చై | అగ్నో అగ్ని హోత్రైశ్చైశ్చ త్రయ
 త్తై | అహుతీనాం ప్రతిష్ఠితైశ్చ | బ్రహ్మహవిషో తదన్యై | అదే
 తాగం పరిధమాధాయ ద్వై అహుతీ హోత్రై | అద్వై త్రయై
 పరిధి ద్వితీయామాహుతిష్ఠుహోత్రై || ౨౩ || యద్యై పరిధా
 వాదధ్యాత్ | భాత్యవ్యమస్థై జనయేత్ | ఏకాగం పరిధమాధాయ |
 యజమాన్యామాహుతిష్ఠుహోత్రై | ఉభే పైవ పరిధ్యై అహుతి
 త్రయై | నాస్థై భాత్యవ్యజ్ఞవయతి | అదీప్తాయాహుతయై |
 పరిధమివ హి బ్రహ్మవచనసమ్ | అగ్నో యథాన్యైశ్చైశ్చైశ్చై
 త్వా పర్తి వేవేష్ఠి | తాద్యక్షవ తత్ | త్రయమన్యై | ద్వయత్రయై |
 తస్మాద్విపాచ్యతుమ్పాదమన్యై | అగ్నో ద్వైపద్యవ త్రయమన్యై | త్రయై
 యతి || ౨౪ || ఇతత్ ప్రతిష్ఠితై గమయతి ప్రత్యక్షై త్రయ
 ధాయాధియన్యై తద్వైత్వై చ || ౩ ||

ఉత్తరావర్తివేదేవా అహుతిమహాపు. అహుతిమహాపు. |
 తహ దేవా అధవ. పరామసరా. యజ్ఞమహేత పవీయ
 నభ్యాదితి. కనీయ ప్రస్థ పూర్వగం పూర్వా. ఉత్తరం భాయ
 అహుయూత్. ఏషా వా ఉత్తరావత్యాహుతి. తాన్తవా అహ
 వాపు. తత్తస్థేధవ. ౨౧. యస్థైవహువాతి. భవశ్చైవ. |
 యజ్ఞమహేత పవీయ నభ్యాదితి. భాయ ప్రస్థ పూర్వగం పూ
 ర్వా. ఉత్తరజ్ఞనీయో అహుయూత్. ఏషా వా అహువాహు
 తి. తామసరా అహవాపు. తత్తస్థే పరామసరా. యస్థైవ
 హువాతి. పరైవ భవతి. ౨౨. పూర్వోప సాదయత్యహుత్యా
 య. అథో వ్యావృత్త్యై. గాహపత్యం ప్రతిష్ఠితే. అనమభ్యా
 యనమైవైవహురోతి. అగ్నిహోత్రస్థై వై హుతిస్తే. తయ
 ఋచ్చేత్. యజ్ఞసాగుమృచ్చేత్. ఏష వా అగ్నిహోత్రస్థై హుతి
 యహుర్వాహుతి. తాయదుత్తరయాహుతి అహుయూత్
 ౨౩. యజ్ఞసామృచ్చేత్. అగ్నిహోత్ర పూర్వామాహుతిస్తే. ౨౪
 హోతి. యజ్ఞసాగుమైవ పరి వృణక్తి. అథో భాతృవ్యమైవాహుతి
 క్రామతి. అహుచీనగం సాయముప మాప్తి. తేత ఏవ తద్దహతి.
 ఉర్ధ్వం ప్రాతః. ప్ర జనయశ్చైవ తత్. బ్రహ్మవాదిహో వదన్తి.
 చతురున్నయతి. ౨౫. ద్విద్వహోతి. అథ క్వ ద్వ అహుతి భవత
 ఇతి. అగ్ని వైశ్వానర ఇతి బ్రాహ్మయూత్. ఏష వా అగ్నిర్వైశ్వా
 నరః. యద్యోహుతి. పూర్వా ద్వి ప్రాతాతి. అగ్ని వైవ

వైశ్వానరే ద్య అహుతి అహుతి । ద్విజాహుతి । ద్విర్మాహుతి ।
 ద్యః ప్రాణాతి ॥ ౨౮ ॥ మట్కం పద్యం । మద్యా ఋతవః । ఋతా-
 వన ప్రాణాతి । బ్రహ్మవాదినో వదంతి । శ్రీవైశ్వానరమగ్నిహోత్రమితి ।
 వైశ్వానరమగ్నిహోత్రం । యద్యహోత్రం అహుతి । తద్వైశ్వానరమ్ ।
 యత్పాప్తిమ్ । తత్ప్రాణాపత్యమ్ ॥ ౩౦ ॥ యద్విమాహుతి । తదాహుతి-
 మ్ । యద్విహుతిమ్ । తద్విహుతిమ్ । యత్ప్రాణాతి । తద్గర్భా-
 మ్ । తస్మాద్గర్భా అవశ్యంతోవధంతి । యదాచామతి । తస్మాన్మహాగమ్ ।
 ఉదాచామతి ॥ ౩౧ ॥ ఆర్హో గోపీథాయ । ఏదోన-
 త్ శుద్ధ్యే । ఏవమతి ప్రాణాపత్యే । ఉద్దిశతి । ప్రప్రక్షిప్తవ ప్రాణాతి ।
 దక్షిణా ప్రాణాపత్యే । పృథ్వీ ప్రాణాపత్యే । తస్మా-
 ద్దక్షిణోఽర్హ ఆర్హో ప్రాణాపత్యః । అహో ఆదిత్యస్యైవావృతమను
 ప్రాణాపత్యే । హుతోవ సమిన్ధే ॥ ౩౨ ॥ బ్రహ్మవర్చసస్య సమి-
 ద్ధ్యే । స బ్రహ్మహరు ప్రహరేత్ । అసగ్గంధిత్వా వా ఏష యజ్ఞః ।
 యదగ్నిహోత్రమ్ । యదను ప్రహరేత్ । యజ్ఞవిచ్ఛిన్నాత్ ।
 తస్మాన్నాను ప్రహృత్యమ్ । యజ్ఞస్య సప్తత్యే । అహో ఏనయతి ।
 అప్రభుశస్యైవ రూపమకః ॥ ౩౩ ॥

అప్రభువతి జహ్నుయాన్నయతి మాహుతి ద్యః ప్రాణాతి
 ప్రాణాపత్యమాచామతీన్ధకః ॥ ౪ ॥

బ్రహ్మవాదినో వదంతి । అగ్నిహోత్రప్రాణాతి యజ్ఞః ।
 అహోత్రమగ్నిహోత్రమితి । వధంతి వా అగ్నిహోత్రస్య ప్రా-

యగమ్ । అగ్నిహోత్రయజ్ఞావాన్ । తస్య పృథివీ పదః । అవ-
 ర్భూమాగ్ని ర్భూమ్ । త్యాగ్ పావిత్రావాన్ । దివ్యా ఆత్మః ప్రాణ-
 గయః । ఏషధయో బ్రహ్మ । 30 ॥ వజ్రపురయ ఇధ్యు । దిశః పరి-
 ధయః । అగ్నిశ్శో యోవః । యోమానః పశుః । వైష్ణవోఽవభృథః ।
 సవభ సరస్వత్యాకారః । తస్మాదాహితాన్మృత్యుమేవ బ్రహ్మవ్య-
 వర్తంతం ఛవతి । యథ్నాయజ్ఞుహోతి । రాత్రిమేవ తేన దధ్మగ్య-
 జ్ఞురుతే । యత్ప్రతః । 31 ॥ అహరేవ తేన దధ్మగ్యజ్ఞురుతే ।
 యత్రనో దదాతి । సా దధ్మగా । యావన్తే వై దేవా అహుత-
 మాదా । తే పరాఽభవా । త ఏతదగ్నిహోత్రం పర్వస్త్వైవ
 సమవదాయాజనావూ । తస్మాదాహుః । అగ్నిహోత్రవే దేవా
 గ్నిహోత్రాన్నిష్కృతిమహస్త్వన్నితి । యథ్నాయజ్ఞుహోతి । రాత్రియా
 వన తద్ధుతాద్యాయ ॥ 32 ॥ యోమానస్యాపరాభావాయ । యత్ప్ర-
 తః । అహ్నా వన తద్ధుతాద్యాయ । యోమానస్యాపరాభావాయ ।
 యత్రనోఽశ్నాతి । హుతమేవ తత్ । ద్యయోః పయసా జవలయా-
 త్రశుకామస్య । ఏతద్వా అగ్నిహోత్రం విధునమ్ । య ఏవవేదః ।
 పృ ప్రాయా ప్రశుభిమిధునై జాయతే ॥ 32 ॥ ఇమామేవ పూ-
 ర్వయా దుహే । అమాముర్తరయా । అగ్నిశ్శోత్రరమా నయతి ।
 యోవావైవ తదేతస్మిన్పృతి ప్రోవన । అశ్వేన జవలయాత్రేసా-
 మస్య । తేజా వా అభ్యమ్ । శైవస్త్వైవ ఛవతి । పయసా వ్రశుకా-
 మస్య । ఏతద్వైవ పశూనాగ్ం దూపమ్ । దూపేన్త వాస్త్వై వ్రశూనవ

దుష్టః ॥ 35 ॥ ప్రశుమానేన భవతి । దృఢ్విద్వియశామస్య । ఇద్వియ
 శామస్య ॥ ఇద్వియావ్యవ భవతి । యవాగ్వా గ్రామశామశ్యావశా
 వై ప్రశుమాన్యః । ధాగ్ధేయైవాన్యై పశాతావవ దుష్టః । ధాగ్ధేయై
 భవతి । అయన్తా వా ప్రమ । యోఽప్రామా ॥ 36 ॥ ప్రతురుష్మయతి ।
 చతురుష్మయగ్ం రథ వ్రతమ్ । రథ వ్రతస్యైవ వగణః । ఉపరీత పాఠతి ।
 అప్రతిపామదేవ్యమ్ । వామదేవ్యస్యైవ వర్ణః । ద్విర్భుజాతి ।
 ద్విర్భుజం బృహత్ । బృహత ప్రమ వగణః । అగ్నిహోత్రశ్రువ
 తశ్చామవ్యర్హతి ॥ 37 ॥ యో వా అగ్నిహోత్రశ్యాప్త
 స్యో వేద । ఉపైవముప్తసదో నమన్తి । విస్తత ఉపస్తతారమ్ ।
 ఉన్నయోప సాదయతి । పృథివీమేవ ప్రీణాతి । హోవ్యన్నుప సాద
 యతి । అప్రతిపామేవ ప్రీణాతి । హువ్యోప సాదయతి । దివస్త్వేవ
 ప్రీణాతి । ప్ర తా వా అగ్నిహోత్రశ్యాప్తసదః ॥ 38 ॥ య
 ప్రవేద । ఉపైవముప్తసదో నమన్తి । విస్తత ఉపస్తతారమ్ । యో
 వా అగ్నిహోత్రశ్యాశ్రావితం ప్రత్యాశ్రావితగ్ం హోతారం బ్ర
 హ్మగవవత్కారవేద । తస్య త్వేవ హుతమ్ । ప్రాణో వా
 అగ్నిహోత్రశ్యాశ్రావితమ్ । అప్రాణః ప్రత్యాశ్రావితమ్ । మన్తో హో
 తా । చక్షుర్భూత్వా । నిమైషో వషట్కారః ॥ 39 ॥ య ప్రవేద ।
 తస్య త్వేవ హుతమ్ । సాయమావానశ్చ వై దేవా ప్రాత
 ర్యావాగత్యాగ్నిహోత్రీణో గృహమాగచ్ఛన్తి । తాన్ యన్తుత
 ర్భూతే । ప్రాణయాఽస్య ప్రశుభిణో తిష్ఠరా । యత్తప్తమేత్ ।

శ్చస్తా ఏవం క్రితానాం క్షమనీ ప్రకాశయేయః । సజాదౌ వైస్సాయ-
యావత్తీర్తి స్థాయాగం పుష్పశతీ । సజాదౌ వై । ప్రాతర్యావధితి
ప్రార్థనః । యే వైశ్చ దైవాస్సాయానాంవాన్యో యే చ ప్రాతర్యా-
వాణః ॥ ౪౩ ॥ తా దైవాభయాగం పుష్పయతి । త ఏవ స్తప్తాః క్రి-
తయా క్షమనీ ప్రకాశయేత్ । అర్చనా వా స్సామాపదేతి । అర్చి-
తానాం ప్రాతర స్థానాగం స్థాయం ప్రాతరర్చనాం బ్రాతృవ్యభ్యః ప్ర పా-
రామి । రస్మాన్మత్సాపియాగంప్రాతరర్చనా ఇతి । చతురున్నయతి ।
త్వర్ణవారితి । పుష్పశ్చ క్షమనా । పుష్పపదా శక్వరీ । శాక్వరో వప్రః ॥
అర్చితానాం ప్రాతరర్చనా ప్రాతరర్చనాయామాన్యో బ్రాతృవ్యా-
య ప్ర పారతి । భవత్కార్యవా । కరాఽప్య బ్రాతృవ్యా భవతి
॥ ౪౪ ॥ చ్చీటాః ప్రార్థనా ప్రాతరర్చనా జాయతే రున్ధ స్తామా
కరాన్మత్సా వా అర్చితానాంప్రాతరర్చనా వప్రః ప్రాతరర్చ-
నా వా వప్రీతి చ ॥ ౪౫ ॥

ప్రజాపతిర కామయతాత్ స్వస్మి బాధైతేతి | సోఽజవహాత్ |
 తస్మాత్ స్వదబాధయత | అస్మివాకయరాదిర్యః | తేఽబ్రువన్ |
 ప్రజాపతిర వశాఽపి దాత్ స్వస్మి బాధైతేతి | తస్య వ్రతమునిమ్మహి ||
 బాధయతాన్ అర్హవ్యదితి తేఽజహాపుః | ప్రాణానామగ్నిః | తనువై
 వ్రాయా || ౪౧ || తన్మమ అదిర్యః | తేమాగ్ం హుతాదబాధయత
 గార్జీవ | తస్మై పయన్తి బ్యాయచ్ఛన్త | మమ హుతాదబాధి మమతి ||
 తే ప్రజాపతిః ప్రశ్నమాయన్ | ప అదిత్యోఽగ్నిమబ్రవీత్ | యా

తనా నా జయోత్ । తన్నా వైహవైదితి । తస్యై కాచాచాచీదితి త్త
 జాపతిర బ్రవీత్ సైవై ॥ ఇతి । ప్రాగానామచామిత్యస్మి ॥ ౪౬ ॥
 తనువా అచామితి వాయుః । చక్షుశ్చాచామిత్యాదిర్యః । య ఏవ
 ప్రాగానామచాచీత్ । తస్యై హుతాదత్తీతి । అగ్నేర్ హుతాద
 త్తీతి । తదగ్నిహోత్రస్యాగ్నిహోత్రీర్యమ్ । గార్యా అగ్నిహోత్రమ్ ।
 య ఏవవేద గార్యాహోత్రమితి । ప్రాధాప్తానాభ్యోమేవాగ్నిగం
 సమ్యయతి । అవ్యయః ప్రాగాప్తానాభ్యోం భవతి ॥ ౪౭ ॥ య ఏవ
 వేద । తే వాయురబ్రవీత్ । అను మా భవతిమితి । యదైవ గాః
 వాపత్యేఽధిశిత్యావావనీయమభ్యుద్రవాత్ । తేన త్వాం ప్రదావిర్య
 ద్రాతామ్ । తస్మాద్యద్గార్ వాపత్యేఽధిశిత్యావావనీయమభ్యుద్ర
 వతి । వాయుమేవ తేన ప్రీణాతి । ప్రజాపతిర్దేవతాస్సృమావ ।
 అగ్నిమైవ దైవతానాం ప్రథమమస్మృత । సాఽన్యదాల్మమ్యమవిత్వా
 ॥ ౪౮ ॥ ప్రజాపతిమభి ప్రత్యావర్తత । స మృత్యోరవిభేత్ । సాఽ
 ముమాదిత్యనూత్కన్తో నిరమిమీత । తగ్ం హుత్యా పరాఽర్చ్యారా
 త్తత । తగ్ం వై స మృత్యుమపాజయత్ । అప మృత్యుజ్ఞయతి ।
 య ఏవవేద । తస్మాద్యసైవవిదుషః । ఉతైతాహముత ద్ద్య
 హన్న జహ్వతి । హుతమైవాస్య భవతి । అసా హ్యదిత్యోఽగ్ని
 హోత్రమ్ ॥ ౪౯ ॥

తనువై వాయురగ్నిభావత్యవిత్వా భవత్యేకత్వం ॥ ౫౦ ॥

రాద్రగ్ధి । వాయువ్యముపస్పృష్టమ్ । ఆశ్విన్యన్యవ్యామా
 నమ్ । సోమ్యన్యగ్ధమ్ । వారుణమధి శ్రితమ్ । వైశ్వాన్యేవా ద్విత్వమ్ ।

ప్రాప్తముదన్తమ్ । పారవ్యవస్థాన్తమానమ్ । మైత్రగ్ం శరమ్ ।
 భాతురుద్వాపితమ్ । బృహస్పతైరున్నితమ్ । సప్తతుః ప్రక్రాన్తమ్ ।
 ద్వావాప్తథివ్యగ్ం హ్రియమాణమ్ । ఇన్ద్రాగ్ముపసన్నమ్ । అ-
 స్మైః పూర్వాఽఽహుతిః । ప్రజాపతైరుత్తరా । ఇన్ద్రగ్ం హుతమ్
 ॥ ౧౦ ॥ ఉద్వాపితగ్ం సప్త చ ॥ ౨ ॥

దక్షాత ఉప సృజతి । క్షిత్ప్రజాకమైవ తేన జయతి । ప్రాచీ-
 మానర్తయతి । దేవప్రజాకమైవ తేన జయతి । ఉదీచిమావృత్య దో-
 గ్ధి । మనుష్యప్రజాకమైవ తేన జయతి । పూర్వా దుహ్యజ్యేష్ఠస్య జ్యేష్ఠ-
 ష్ఠినైయస్య । యో వా గృతశ్శీన్స్యాత్ । అపరా దుహ్యతాన్తస్య
 కానిష్ఠినైయస్య । యో వా బుభూషేత్ ॥ ౧౧ ॥ న సంమృశతి ।
 ప్రాప్తవస్యసస్య వ్యావృత్త్యై । వాయుస్యవా ప్రతదుపసృప్తమ్ ।
 అశ్వినన్తుహ్యమానమ్ । మైత్రన్తుగ్ధమ్ । అర్యన్తు ఉద్వాప్య-
 మానమ్ । ద్వాప్త్రమున్నీయమానమ్ । బృహస్పతైరున్నితమ్ । స-
 ప్తతుః ప్రక్రాన్తమ్ । ద్వావాప్తథివ్యగ్ం హ్రియమాణమ్ ॥ ౧౨ ॥ ఇన్ద్రా-
 గ్ముప సాదితమ్ । సర్వాభ్యా వా ప్రవ దేవతాభ్యా జహాతి ।
 యోఽగ్నిహూత్రజ్ఞుహాతి । యథా ఖిలు వై ధేనున్తథా తర్ప-
 యతి । ప్రవమగ్నిహూత్రీ యజమానస్తర్పయతి । తృప్యతి ప్రజయా
 ప్రశుభిః । ప్ర సువర్గస్థాకజ్ఞానాతి । వశ్యతి పుత్రిమ్ । వశ్యతి
 పౌత్రిమ్ । ప్ర ప్రజయా ప్రశుభిమిధునైకాయతే । యస్మై వ-
 ద్విదురోఽగ్నిహూత్రజ్ఞుహాతి । య ఉ చైనదేవజేద ॥ ౧౩ ॥

బుధాపెద్ధియమాగజ్ఞాయతై ద్వ చ ॥ ౮ ॥

త్రయో వై ప్రియమథా అనా । శేషాప్రియోఽగ్ని-
హోత్రమపహోత్ । ద్వితీః । సృజేః । శేషాయప్రియ-
హోత్ । స ధ్నువాఽపహోత్ । యో ద్వితీః । స యామా । యప్స-
కృత్ । స తూష్టిమ్ ॥ ౧౧ ॥ యశ్చ యామాఽపహోద్యశ్చగ్రాష్టిమ్ ।
తావ్రథావాధ్నుతామ్ । తస్మాద్యజమాఽఽహుతిః పూర్వా హో-
త్రవ్యా । తూష్టిముత్తరా । ఉభే ప్రవర్ధీన్ అవరున్ధే । అగ్నిశ్శోభిశ్శోభి-
తీర్హస్విస్సావహేతి వాయుహోతి । శేత ప్రవ తద్దధాతి । సూర్యో
జ్యోతిశ్శోభిసూర్యస్సావహేతి వాతః । శేత ప్రవ హీతం ప్ర జన-
యతి । తతో వా ప్రతస్య హీతన్న ప్ర జాయతే ॥ ౧౨ ॥ యస్యా-
గ్నిహోత్రమహుతగ్ం సూర్యోఽభ్యుదేతి । యద్యవై న్యాత్ ।
ఉన్నయ ప్రాబుదాద్రవేత్ । స ఉప్రసాద్యాతమిహోరాసిత । స య-
దా తామ్యేత్ । అథ భూస్సావహేతి జహుయాత్ । ప్రజాపతిరైవ
భూతః । తమేహాపాసరత్ । స ప్రవైవన్తత ఉన్నయతి । నాతి-
మాచ్ఛతి యఃమానః ॥ ౧౩ ॥

తూష్టిజ్ఞాయతే యఃమానః ॥ ౮ ॥

యదగ్నిమ్మధరతి । వసన్తస్తవ్యాగ్నిః । తస్మిన్ యప్య
తథావిధే జహ్వతి । వసుక్షేవాన్యాగ్నిహోత్రగ్ం హుతం ధవతి ।
విహిహో గూప్తాయశ్చేతే । దుద్రాస్తవ్యాగ్నిః । తస్మిన్ యప్య
తథావిధే జహ్వతి । దుద్రక్షేవాన్యాగ్నిహోత్రగ్ం హుతం ధవతి ।

చిత్తస్సత్వమ్ । అస్మిమేవ తద్వాత్తత్వం ప్రాణం వాగ్విశ్వాత్ । బ్ర-
 హ్మివాఽఽచిత్తం ప్రాణమ్ । యావదాకాశాత్తాత్తత్వం భవతి । తావత్-
 పృథ్వికాపృథ్వి । వాతీశాన్మ రిషీః । వానో న తత్త్వస్త్వోఽస్తి । అస్త్వ-
 త్పరుషోఽస్మి ప్రాణోరజ్జుర్వాత్ । య త్తైవజ్జీవజీవః ॥ ౬౦ ॥

CC-0-2521

అర్హతః ప్రజాపతిర్నగ్ం ద్విద త్తరావతీం బ్రహ్మహవిసోఽ-
గ్నిహోత్రప్రాయా యజ్ఞః ప్రజాపతిరకామయతాత్మ్యవ్యధాగ్ర-
ణి దక్షాతప్తయో వై యదగ్నిమృతవాఽప్రత్యేనాకదశ ॥ ౧౧ ॥

అగ్రీరస్థాః ప్రేమ తేన ప్రశూనైవ యన్ని మాన్సి యో వా
అగ్నిహోత్రస్యాపవదో వర్ణాతస్త్వమ్ ॥ ౬౦ ॥ అగ్రీరస్థాయ ఉచ్చైః
దేవపేద ॥

॥ श्री. ६५ ॥

ద్వితీయప్రపాఠకః

హరిః ఓమ్ ॥ ప్రజాపతిరకామయత ప్రజాస్పృశైయేతీ ।
 స ప్రతస్తశహాతారమవశ్యత్ । తం మనసాఽనుమిర్యే వర్షక్త-
 య్యేఽజహాత్ । తతో వై స ప్రజా అస్మతః । తా అస్మాన్ను-
 ష్టా అపాకానుః । తా గ్రహాణాగృహ్ణాత్ । తద్విహవ్య గ్రహా-